

Gėlo požeminio vandens gavybos gręžinių įteisinimas

1. Kiek kainuoja gręžinio paso registravimas ir išdavimas Lietuvos geologijos tarnyboje?

Lietuvos geologijos tarnyba gręžinį registruoja ir gręžinio pasą išduoda **nemokamai**.

2. Kiek kainuos gręžinio įteisinimas?

[Lietuvos Respublikos gėlo požeminio vandens gavybos gręžinių įteisinimo laikinojo įstatymo](#) 6 str. nurodyta, kad pradėjęs gręžinio įteisinimo procesą asmuo turi sumokėti vienkartinę įmoką.

Išimtyms numatančios kada vienkartinės įmokos mokėti nereikia įtvirtintos minėto įstatymo 2 str.:

Vienkartinės gręžinio įteisinimo įmokos MOKĖTI NEREIKIA, tuo atveju, jei asmuo Lietuvos Respublikos mokesčio už valstybinius gamtos išteklius įstatymo nustatyta tvarka sumokėjo mokesį už išgautus požeminio vandens išteklius už paskutinius trejus metus iki [Lietuvos Respublikos gėlo požeminio vandens gavybos gręžinių įteisinimo laikinojo įstatymo](#) įsigaliojimo dienos ir:

- šio įstatymo 3 straipsnyje nustatyta tvarka savivaldybės administracijai pateikė paraišką dėl savivaldybės pritarimo naudoti gręžinį, arba

- šio įstatymo 4 straipsnyje nustatyta tvarka informavo Departamentą apie sprendimą įrašyti gręžinio savininko duomenis į Žemės gelmių registrą.

VIENKARTINĖS ĮMOKOS DYDIS tuo atveju:

- kai pagal [Žemės gelmių įstatymo 16 str. 2 d.](#) NEPRIVALOMA GAUTI LEIDIMO NAUDOTI POŽEMINIO VANDENS IŠTEKLIUS (kai gręžinys naudojamas individualiai apsirūpinti geriamuoju vandeniu; taip pat vadovaujantis išimtimi taikoma žemės ūkio veikla užsiimantiems asmenims, išgaunantiems iki 100 kubinių metrų vandens per parą), vienkartinės įmokos dydis yra 15 eurų;

- kai LEIDIMAS NAUDOTI IŠTEKLIUS REIKALINGAS (kai išgaunama 10 m³ ir daugiau per parą arba kai vanduo naudojamas ūkinėje komercinėje veikloje (atkreiptinas dėmesys, kad požeminio vandens išteklių naudojimo leidimas, o kartu ir mokesčio už išgautus požeminio vandens išteklius mokėjimas yra privalomas ne tik tais atvejais, kai vykdančią ūkinę komercinę veiklą išgautas požeminis vanduo tiesiogiai naudojamas gamyboje ar pilstomas į tarą pardavimui, tačiau ir tais atvejais, kai naudojamas komercinę veiklą vykdančios įmonės buitiniams poreikiams tenkinti), arba, kai negalima taikyti išimties žemės ūkio veikla užsiimantiems asmenims) vienkartinės įmokos dydis priklauso nuo planuojamo ateityje išgauti išteklių kiekio „<...> jeigu planuojama išgauti iki 10 kubinių metrų per parą, mokama 50 eurų vienkartinė įmoka; jeigu 10 ir daugiau kubinių metrų per parą, bet mažiau kaip 100 kubinių metrų per parą, – 500 eurų vienkartinė įmoka; jeigu 100 ir daugiau kubinių metrų per parą, – 5 000 eurų vienkartinė įmoka.“.

Atkreiptinas dėmesys, kad gręžinių įteisinimui reikalingų papildomų paslaugų kainos neturi galimybės nustatyti nei savivaldybės nei Aplinkos ministerija, nes lygiai taip pat kaip ir legalaus gręžinio įrengimo atveju, gręžinio įteisinimą galės atlikti fizinis ar juridinis [asmuo, turintis leidimą tirti žemės gelmes, suteikiantį teisę atlikti požeminio vandens paiešką ir žvalgybą](#).

3. Ar tikrai visi gręžiniai turi būti registruoti ar tik tie, kurių išteklių naudojimui reikalingas leidimas?

Vadovaujantis [Lietuvos Respublikos žemės gelmių įstatymo](#) ir [Žemės gelmių registro nuostatais](#), patvirtintais Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2020 m. kovo 10 d. nutarimu Nr. 198 „Dėl Lietuvos Respublikos žemės gelmių įstatymo įgyvendinimo“, [visi gręžiniai](#) (tiek skirti požeminio vandens išteklių naudojimui, tiek tyrimams, tiek angliavandenilių

išgavimui ar geoterminės energijos naudojimui) turi būti registruoti Žemės gelmių registre.

4. Ar būtina legalizuoti gręžinį, jei asmuo savo ūkio reikmėms sunaudoja labai mažai gėlo vandens arba gręžinį eksploatuoja labai retai / arba sezoniškai?

Taip. Tokį gręžinį legalizuoti būtina.

Papildomai rekomenduojame žr. atsakymą į 3 klausimą.

5. Ar gręžinio įteisinimo metu esu atleidžiamas nuo mokesčio už išgautus požeminio vandens išteklius mokėjimo?

Ne, vadovaujantis Lietuvos Respublikos mokesčio už valstybinius gamtos išteklius įstatymo nuostatomis pareiga mokėti mokesį už išgautus požeminio vandens išteklius atsiranda tuo atveju, jei išteklių naudojimui reikalingas leidimas.

[Mokesčio tarifai](#) nurodyti Mokesčio už valstybinius gamtos išteklius įstatymo 2 priede.

6. Kokia tvarka vadovaujantis mokama vienkartinė gręžinio įteisinimo įmoka?

Informuojame, kad detali informacija (banko sąskaitos Nr., juridinio asmens (gavėjo) kodas ir kt.) pateikiama Valstybinės mokesčių inspekcijos tinklalapyje, skiltyje „[Sąskaitos ir įmoky kodai](#)“.

7. Kokį vienkartinės gręžinio įteisinimo įmokos kodą pasirinkti?

Vienkartinė gręžinio įteisinimo įmoka mokama pasirenkant tos [savivaldybės kodą](#), kurios teritorijoje planuojama įteisinti gręžinį.

8. Kaip elgtis gavus savivaldybės pritarimą naudoti gręžinį?

Gavus savivaldybės administracijos pritarimą naudoti gręžinį kreipiamasi į [fizinį ar juridinį asmenį ar šių asmenų grupę, turinčius Lietuvos geologijos tarnybos prie AM išduotą leidimą tirti žemės gėlmes, suteikiantį teisę atlikti požeminio vandens paiešką ir žvalgybą.](#)

[Leidimo turėtojas](#) vadovaudamasis aplinkos ministro nustatyta tvarka (rengiama, bus priimta iki 2022 m. gegužės 1 d.) atlieka veiksmus reikalingus gręžinio įteisinimui.

SVARBU: gręžinys turi būti įteisintas per 12 mėnesių nuo paraiškos savivaldybės administracijai pateikimo dienos.

9. Kaip elgtis gavus savivaldybės nepritarimą naudoti gręžinį?

Jei savivaldybės administracija nepitaria gręžinio naudojimui, asmuo turi per 4 mėnesius nuo nepritarimo gavimo dienos šį gręžinį likviduoti. Gręžiniai likviduojami [aplinkos ministro nustatyta tvarka](#). Gręžinius likviduoti gali [fizinis ar juridinis asmuo ar šių asmenų grupė, turinti Lietuvos geologijos tarnybos prie AM išduotą leidimą tirti žemės gėlmes, suteikiantį teisę atlikti požeminio vandens paiešką ir žvalgybą.](#)

SVARBU: Savivaldybės administracija nepitaria gręžinio naudojimui tik tokiu atveju, kai gręžinys yra viešojo vandens tiekimo teritorijoje, kurioje įrengta ar įrengiama geriamojo vandens tiekimo infrastruktūra iki abonentui ir (arba) vartotojui nuosavybės teise priklausančio ar kitaip valdomo ir (arba) naudojamo turto ribos (vandentiekio šulinys, nuotekų priėmimo šulinys, nuotekų siurblinė (esant slėginei nuotekų linijai), individualaus namo nuotekų valykla, sklypo riba ar statinio arba daugiabučio namo įvadas, nuotekų išvadas), esantys arčiausiai prie viešojo geriamojo vandens tiekėjo ir nuotekų tvarkytojo nuosavybės teise ar kitaip valdomos ir (arba) naudojamos geriamojo vandens tiekimo ir (arba) nuotekų tvarkymo infrastruktūros. Abonentui ir (arba) vartotojui nuosavybės teise priklausančio ar kitaip valdomo ir (arba) naudojamo turto ribos nurodomos sudarant geriamojo vandens tiekimo ir (arba) nuotekų tvarkymo viešąją sutartį. Abonentui ir (arba) vartotojui nuosavybės teise priklausančio ar kitaip valdomo ir (arba) naudojamo turto ribos nurodomos sudarant geriamojo vandens tiekimo ir (arba) nuotekų tvarkymo viešąją sutartį.

10. Kokiu atveju gali nepavykti įrašyti / įregistruoti Nekilnojamojo turto registre požeminio vandens vandenvietės apsaugos zonos?

Gali nepavykti įrašyti / įregistruoti Nekilnojamojo turto registre požeminio vandens vandenvietės apsaugos zonos (VAZ) jei VAZ projektas neatitiks jam nustatytų reikalavimų ir Lietuvos geologijos tarnyba VAZ projekto nepatvirtins.

VAZ projektas neatitinka keliamų reikalavimų, jeigu neišlaikomi apsaugos juostos atstumai, apsaugos juostoje yra arba planuojami įrengti objektai, kurių / kuriuose vykdoma potencialiai požeminį vandenį galinti užteršti ūkinė veikla, kuri yra draudžiama pagal [Lietuvos Respublikos specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymo](#) 106 str. ar nepateikti žemės sklypų, į kuriuos patenka VAZ, savininkų sutikimai.

11. Kaip elgtis, jei nepavyksta patvirtinti požeminio vandens vandenvietės apsaugos zonos projekto?

Vadovaujantis [galiojančiu reglamentavimu](#) požeminio vandens vandenvietės apsaugos zonos projektas tvirtinamas Lietuvos geologijos tarnyboje (požeminio vandens vandenvietės apsaugos zonos projektas rengiamas [aplinkos ministro nustatyta tvarka](#); projektu rengti gali [fizinis ar juridinis asmuo ar šių asmenų grupė, turinti Lietuvos geologijos tarnybos prie AM išduotą leidimą tirti žemės gelmes, suteikiantį teisę atlikti požeminio vandens paiešką ir žvalgybą](#)). Jei savivaldybės administracija pritarė gręžinio naudojimui, tačiau nepavyksta patvirtinti požeminio vandens vandenvietės apsaugos zonos projekto ir dėl to negalima įrašyti/įregistruoti VAZ Nekilnojamojo turto registre, asmuo turi per 12 mėnesių nuo savivaldybės atsakymo pateikimo dienos gręžinį likviduoti. Gręžiniai likviduojami [aplinkos ministro nustatyta tvarka](#). Gręžinius likviduoti gali [fizinis ar juridinis asmuo ar šių asmenų grupė, turinti Lietuvos geologijos tarnybos prie AM išduotą leidimą tirti žemės gelmes, suteikiantį teisę atlikti požeminio vandens paiešką ir žvalgybą](#).

12. Kaip elgtis, jei neplanuoju toliau naudoti išteklių iš nelegalaus t. y. Žemės gelmių registre neregistruoto, gręžinio?

Asmuo, savo noru nusprendęs likviduoti jam nuosavybės ar patikėjimo teise priklausantį arba jo valdomą ir (arba) naudojamą Žemės gelmių registre neregistruotą gręžinį, apie šį sprendimą turi raštu informuoti Aplinkos apsaugos departamentą prie Aplinkos ministerijos (toliau – Departamentas) ir per 4 mėnesius nuo šios informacijos pateikimo dienos šį gręžinį likviduoti. Gręžiniai likviduojami [aplinkos ministro nustatyta tvarka](#). Gręžinius likviduoti gali [fizinis ar juridinis asmuo ar šių asmenų grupė, turinti Lietuvos geologijos tarnybos prie AM išduotą leidimą tirti žemės gelmes, suteikiantį teisę atlikti požeminio vandens paiešką ir žvalgybą](#).

13. Ar galiu vadovaujantis Lietuvos Respublikos gėlo požeminio vandens gavybos gręžinių įteisinimo laikinojo įstatymo ir susijusių poįstatyminių teisės aktų nuostatomis įteisinti šachtinį šulinį?

Ne. Pažymime, kad minėtos tvarkos galioja nelegalių (Žemės gelmių registre neregistruotų arba registruotų, tačiau neturinčių aktualių duomenų apie savininką) gėlo požeminio vandens gavybos [gręžinių įteisinimui](#).

Esant klausimams susijusiems su [šachtinių šulinių įrengimu](#) rekomenduojame kreiptis į Sveikatos apsaugos ministeriją.

14. Ar gręžinys ir šachtinis šulinys yra tas pats?

Ne, tai skirtingi įrenginiai. Šachtinių šulinių registruoti nereikia, Lietuvos Respublikos gėlo požeminio vandens gavybos gręžinių įteisinimo laikinojo įstatymo nuostatos taikomos tik neįregistruotų Žemės gelmių registre arba registruotų tik neturinčių aktualių duomenų apie gręžinio savininką gręžinių įteisinimui.

[Požeminio vandens gavybos, monitoringo ir žemės gelmių tiriamųjų geologinių gręžinių projektavimo, įrengimo, konservavimo ir likvidavimo tvarkos apraše](#) nurodyta, kad:

„Požeminis vandens gręžinys – įrenginys, skirtas požeminio vandens gavybai, monitoringui ar tyrimams.“, o „Gręžinys – gręžskylė, kurioje arba kurios dalyje sumontuoti tam tikro skersmens ir konstrukcijos vamzdžiai.“

[Lietuvos higienos normoje HN 43:2005 „Šuliniai ir versmės: įrengimo ir priežiūros saugos sveikatai reikalavimai“](#), apibrėžta, kad:

„Individualus šulinys, individuali versmė – šulinys, versmė, kurių vanduo vartojamas viename namų ūkyje.“

O [Statybos techniniame reglamente STR 2.02.04:2004 „Vandens ėmimas, vandenruoša. Pagrindinės nuostatos“](#) nurodoma, kad:

„šachtinis šulinys – vertikalus 1,0–3,0 m skersmens kastinis šulinys, betoniniais žiedais ar kitomis medžiagomis sutvirtintomis sienelėmis, gruntiniam vandeniui paimti“.

15. Ką daryti, jei įmonė anksčiau įrengusi gręžinį, paliko visus dokumentus (savivaldybės sutikimas įsirengti gręžinį, vandens tyrimų duomenys ir kt.), tačiau gręžinio Žemės gelmių registre neužregistravo?

Šiuo atveju nepaisant to, kad tam tikri dokumentai yra, tam, kad gręžinys būtų įteisintas reikalinga atlikti [visą gręžinio įteisinimo procedūrą](#), teikti paraišką savivaldybei, po pateikimo per 30 d. sumokėti vienkartinę gręžinio įteisinimo įmoką ir priklausomai nuo savivaldybės atsakymo atlikti kitus būtinus veiksmus

Papildomai, siekiant ateityje apsaugoti požeminio vandens išteklius ir kitus jų naudotojus, apie tokią įmonę rekomenduojame pranešti atsakingoms institucijoms - Aplinkos apsaugos departamentui prie AM ir Lietuvos geologijos tarnybai prie AM.

16. Ar pats asmuo (gręžinio savininkas) gali įrašyti gręžinio, kurio Žemės gelmių registre nėra, duomenis į Žemės gelmių registrą (ŽGR)?

Ne. Duomenis į Žemės gelmių registrą (ŽGR) gali įrašyti tik [fizinis ar juridinis asmuo ar šių asmenų grupė, turinti Lietuvos geologijos tarnybos prie AM išduotą leidimą tirti žemės gelmes, suteikiantį teisę atlikti požeminio vandens paiešką ir žvalgybą](#).

Tačiau atkreipiame dėmesį, kad asmuo (gręžinio savininkas) gali pats atnaujinti duomenis apie gręžinio savininką, jei gręžinys yra registruotas Žemės gelmių registre. Duomenys apie gręžinį registruotą Žemės gelmių registre atnaujinami vadovaujantis [Žemės gelmių registro nuostatose](#) ir [Žemės gelmių registro taisyklėse](#) nustatytais tvarkomis.

17. Ar gręžinio pasas ir leidimas naudoti išteklius yra tas pats?

Gręžinio pasas tarsi automobilio dokumentai, tačiau tik juos turint vairuoti automobilio juk negalite, tam reikia kito specialaus dokumento - vairuotojo pažymėjimo, požeminio vandens išteklių naudojimo atveju – leidimo.

Gręžinio pasas – tai gręžinio dokumentas, įteisinantis gręžinio savininką. Gręžinio pase yra nurodytos svarbiausios gręžinio charakteristikos (gręžinio našumas, gręžinio statinis vandens lygis, dinaminis vandens lygis, išgaunamo iš gręžinio vandens bendroji cheminė sudėtis, geologinė gruntų sudėtis esanti gręžinio vietoje, gręžinio numeris ir gręžinio koordinatės). Išgręžus gręžinį per 60 dienų jis privalo būti užregistruotas Žemės gelmių registre.

Leidimas - tai dokumentas, leidžiantis naudoti požeminį vandenį ir yra privalomas pagal [Žemės gelmių įstatymo 16 str. 2 d.](#): (1) kai iš gėlo požeminio vandens vandenvietės išgaunama (planuojama išgauti) 10 m³ ir daugiau gėlo požeminio vandens per parą, skaičiuojant metinį vidurkį; (2) kai vanduo naudojamas ūkinei komercinei veiklai arba (3) kai vadovaujantis Žemės gelmių įstatymo nuostatomis negalima taikyti išimties žemės ūkio veikla užsiimantiems asmenims).

SVARBU: Visiems gręžiniams yra reikalingas gręžinio pasas, tačiau leidimas naudoti požeminio vandens išteklius yra reikalingas tik Žemės gelmių įstatyme nurodytais atvejais.

Visiems gręžiniams, kurie yra įregistruoti Žemės gelmių registre išduodamas Gręžinio pasas.

18. Kokios gresia baudos naudojant neregistruotą gręžinį?

Nepasinaudojus [Lietuvos Respublikos gėlo požeminio vandens gavybos gręžinių įteisinimo laikinojo įstatymo](#) suteikiama galimybe netaikant ekonominių ir administracinių

sankcijų gręžinio įteisinimo metu, pagal [Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimo kodekso 262 straipsnį](#) 16 punktą neregistruoto gręžinio naudojimas užtraukia baudą asmenims nuo 60 iki 150 eurų ir juridinių asmenų vadovams ar kitiems atsakingiems asmenims – nuo 90 iki 200 eurų. Papildomai vadovaujantis galiojančiu reglamentavimu toks gręžinys, kuro naudoti negalima, turėtų būti likviduotas.

Tuo atveju, jei vadovaujantis Žemės gelmių įstatymo nuostatomis asmenims reikalingas leidimas naudoti požeminio vandens išteklius, o tokio asmuo neturi aplinkos apsaugos valstybinę kontrolę vykdantys pareigūnai mokesčio patikrinimo metu Žemės gelmių registre neregistruotų ar registruotų, tačiau neturinčių aktualių duomenų apie savininką, gręžinių (toliau – nelegalūs gręžiniai) savininkams, vadovaudamiesi [Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso 262 str.](#) 20 d. skiria baudą (asmenims nuo 200 iki 700 eurų ir juridinių asmenų vadovams ar kitiems atsakingiems asmenims – nuo 500 iki 1500 eurų.) ir vadovaudamiesi Mokesčio už valstybinius gamtos išteklius ir Mokesčio administravimo įstatymų nuostatomis, už be leidimo išgautą ir (ar) nedeklaruotą bei nesumokėtą mokestį už išgautus požeminio vandens išteklius (nes tokie gręžinių savininkai negali pradėti procedūrų reikalingų leidimui, naudoti požeminio vandens išteklius, gauti), taip pat taiko dešimterio tarifo dydžio mokestį.

19. Kokia forma savivaldybė turi pateikti asmeniui pritarimą gręžinio įteisinimui?

Informuojame, kad [Žemės gelmių registre neregistruotų gėlo požeminio vandens gavybos gręžinių įteisinimo tvarkos apraše](#) nurodoma, kad savivaldybės vykdomoji institucija, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos gėlo požeminio vandens gavybos gręžinių įteisinimo laikinojo įstatymo 3 straipsnio 1 dalimi, per Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatyme nustatytus terminus raštu ar elektroniniu būdu (pasirašant kvalifikuotu elektroniniu parašu) pateikia asmeniui pagrįstą nuomonę dėl pritarimo ar nepritarimo naudoti gręžinį.

Pažymėtina, kad [Lietuvos Respublikos gėlo požeminio vandens gavybos gręžinių įteisinimo laikinojo įstatyme](#) nurodyta, kad savivaldybės vykdomoji institucija, atsižvelgdama į geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtros planus arba į savivaldybės ir (ar) vietovės lygmens kompleksinio teritorijų planavimo dokumentą, pateikia pagrįstą nuomonę dėl pritarimo ar nepritarimo naudoti gręžinį.

20. Kur galima pasitikrinti ar gręžinys yra registruotas Žemės gelmių registre?

Informaciją apie gręžinį galima [čia](#) iš pirmosios skilties „Žemėlapis“ pasirinkti „Gręžinių žemėlapis“ (reikalinga sutikti su sąlygomis).

21. Kuo skiriasi Žemės gelmių registras ir Nekilnojamojo turto kadastras ir registras?

Vadovaujantis [Žemės gelmių registro nuostatomis](#) **Žemės gelmių registras** yra Valstybinės geologinės informacijos sistemos sudedamoji dalis. Registro paskirtis – registruoti žemės gelmių išteklių telkinius, žemės gelmių ertmes, gręžinius ir žemės gelmių tyrimus, rinkti, kaupti, sisteminti, saugoti, apdoroti, naudoti ir teikti fiziniams ir juridiniams asmenims, šių asmenų grupėms, veikiančioms pagal jungtinės veiklos sutartis, bei užsienio juridinių asmenų, įsisteigusių Europos ekonominėje erdvėje, filialams registro duomenis ir dokumentus, kurių reikia žemės gelmių ir jų išteklių naudojimui valdyti, aplinkai saugoti ir ūkiui plėtoti, taip pat atlikti kitus registro duomenų tvarkymo veiksmus. Žemės gelmių registro valdytojas ir tvarkytojas yra Lietuvos geologijos tarnyba prie Aplinkos ministerijos.

Vadovaujantis [Nekilnojamojo turto registro nuostatomis](#) **Nekilnojamojo turto registras** skirtas registruoti Nekilnojamojo turto registro įstatyme nurodytus nekilnojamus daiktus, daiktines teises į juos, šių teisių suvaržymus ir su nekilnojamaisiais daiktais, daiktinių teisių į juos suvaržymais bei daiktinėmis teisėmis susijusius juridinius faktus, taip pat įmonių dovanojimo, pirkimo–pardavimo ir nuomos sutartis ir tvarkyti registro duomenis. Nekilnojamojo turto registro tvarkytoja ir jame tvarkomų asmens duomenų tvarkytoja yra VĮ „Registru centras“.

Vadovaujantis [Nekilnojamojo turto kadastro nuostatomis](#) **Nekilnojamojo turto kadastro** (toliau – Kadastras) paskirtis kaupti, apdoroti, sisteminti, saugoti, naudoti ir teikti kadastro duomenis, objektai - nekilnojamieji daiktai: žemės sklypas; statinys (taip pat nebaigtas statyti), kurio statybai reikalingas statybą leidžiantis dokumentas (kai jis yra privalomas), arba statinys, kuris pastatytas turint kitą statybos teisėtumą patvirtinantį dokumentą; patalpa, šio Lietuvos Respublikos nekilnojamojo turto kadastro įstatymo 7 straipsnio 1 dalyje nustatytais būdais suformuota kaip atskiras nekilnojamasis daiktas.